

**Proves d'accés a cicles formatius de grau superior de formació professional inicial,
d'ensenyaments d'arts plàstiques i disseny, i d'ensenyaments esportius 2016**

Psicologia i sociologia
Sèrie 2

**SOLUCIONS,
CRITERIS DE CORRECCIÓ
I PUNTUACIÓ**

INSTRUCCIONS

La prova consta de dues parts:

- **PRIMERA PART:** Comentari de text (A). Aquesta part val 4 punts.
- **SEGONA PART:** Escolliu UNA de les dues opcions (B1 o B2). Responen a TRES de les cinc qüestions que es proposen en l'opció escollida. Indiqueu clarament quines heu escollit. En cas que respongueu a més de tres qüestions, només es valoraran les tres primeres. Aquesta part val 6 punts.

PRIMERA PART (A): comentari de text

Llegiu el text següent i responeu a les qüestions plantejades a continuació.

[4 punts en total]

El meu cor s'accelerava (sovint sense cap causa externa que ho justificués) i temia morir d'un atac fulminant. Quan la fred em feia tremolar, m'horroritzava contraure una pneumònia. Una piga microscòpica era l'indici d'un mal lleig. I això, per no parlar de les fiblades que atacaven a traïció els òrgans més desprevinguts o de les protuberàncies sospitoses que palpant-me amb perseverança descobria en els replers més recòndits del cos. Com que tenia la vaga consciència de ser una desgraciada víctima de la hipocondria familiar, alimentada per generacions i generacions de mares patidores, intentava resistir-me fins al darrer moment a donar credibilitat als meus símptomes, i encara més a visitar el metge. [...]

DIBUIX: Jordi Vergés.

En l'enèsima visita per a descartar malalties imaginàries, el metge em va acabar mirant amb una seriositat que devia reservar per als casos greus.

—Efectivament, vostè està malalt —va admetre—. Necessita un psicòleg que tracti la seva hipocondria.

No se m'havia acudit mai prendre'm seriosament la meua obsessió per les malalties, és a dir, incorporar-la a la llista dels meus mals. D'alguna manera m'adonava que la hipocondria les contenia totes, que era d'un rang superior, una supermalaltia que em permetia experimentar-les totes, patir-les totes. Potser per això —només ara queia de la figuera!— era l'única autèntica.

Em van recomanar un reputat psicoterapeuta argentí que utilitzava el clàssic sistema freudià, tot i que ell l'anomenava cognitivoconductual: un divan, els traumes de la infantesa, els somnis recurrents... Era un tipus escardalenc amb cabellera blanca de querubí que, tant pel seu aspecte com pel discurs melòdic i difús, em recordava César Luis Menotti, un antic entrenador del Barça. Ja des de la primera sessió, no vam congeniar. Li vaig dir que m'incomodava sentir el seu alè al clatell mentre jo, ajagut com un emperador romà, havia de mirar al no-res (o encara pitjor, a un depriment quadre cubista de colors freds) tot parlant de coses íntimes. Volia veure-li la cara, comprovar la seves reaccions, però m'ho va impedir. Jo buidava l'ànima a cada visita i, sincerament, m'empenyava que no fos un intercanvi recíproc. Aquest no era el tracte, d'acord, però de seguida vaig tenir la sospita que l'home que m'havia de curar tenia tants problemes psicològics o més que jo. A partir de la tercera visita, ja no em feia res interrompre'l i burxar en els seus malsons. Les marrades amb què abordava cada pregunta, l'ordre malaltís del despatx, la seva diminuta i atapeïda lletra d'impremta, l'aversion a obrir-me escletxes a la seva intimitat, tot m'incitava a continuar la nostra guerra psicològica. Des del divan, vaig descobrir que s'obté tanta informació de les preguntes com de les respostes. Vaig aprendre a aprofitar la potència de la meua ment analítica i meticulosa per a mirar cap enfora en lloc de cap endins, vaig aprendre a buscar en els altres, i no en mi mateix, els senyals de la malaltia. Em vaig adonar, en definitiva, que jo podia ser un gran terapeuta.

L'últim dia ens vam barallar perquè jo no vaig voler admetre de cap manera que m'havia curat.

Text extret del blog de

Gerard BAGUÉ, «El malalt imaginari». *Contes de carrer* (Narracions basades en fets reals) [en línia] (24 maig 2010)

1. Definiu *hipocondria*.

[1 punt]

La hipocondria és la preocupació excessiva per la pròpia salut que porta a imaginar que es pateixen malalties o bé s'atribueixen causes greus a qualsevol símptoma detectat o conegut d'altres persones. La hipocondria pot desembocar en trastorns d'ansietat o malalties psicosomàtiques.

2. Què és la *psicologia*?

[1 punt]

És la ciència que estudia el comportament o la conducta i els processos mentals de les persones, ja siguin cognitius o emocionals (percepció, memòria, aprenentatge, motivació, emocions i sentiments, llenguatge, intel·ligència i pensament).

3. A què es refereix el text quan parla del *sistema freudià*?

[1 punt]

Fa referència a la psicoanàlisi, un dels enfocaments psicològics que afirma que la consciència és insuficient per a explicar la conducta humana i es necessita l'inconscient per a fer-ho.

4. Anomeneu dos autors representatius del model *cognitivoconductual* que s'esmenta en el text.

[1 punt]

Conductisme: Watson, Skinner, Bandura, Ribes.

Cognitivisme: Piaget, Wallon, Kelly, Merani.

SEGONA PART (B1)

De les cinc qüestions següents, escolliu-ne TRES.

1. Empleneu els espais buits de les frases de sota amb els termes següents:

[2 punts]

Atenció, axó, cohesió grupal, conducta agressiva, genètica

- La **conducta agressiva** es caracteritza pel fet de defensar els drets, els pensaments o els sentiments personals sense tenir en compte els dels altres.
- La pluja d'idees és una tècnica grupal que consisteix a tenir idees originals i afavorir la llibertat d'expressió i la **cohesió grupal**.
- La principal unitat conductora de la neurona capaç de transmetre els senyals elèctrics a una altra neurona a distàncies variables s'anomena **axó**.
- La **genètica** és la branca de la biologia que estudia com s'hereten i es transmeten els trets de pares a fills.
- La capacitat de dirigir la consciència cap a un estímul, concentrant tota l'activitat conscient en aquest, s'anomena **atenció**.

Adjudiqueu 0,4 punts per cada resposta correcta.

2. Marqueu amb una creu quines de les afirmacions següents són vertaderes i quines són falses.
[2 punts]

	Vertadera	Falsa
La psicobiologia estudia les bases biològiques del comportament (el sistema nerviós i el sistema endocrí)	X	
La dendrita és la cèl·lula bàsica i prioritària del sistema nerviós		X
La sinapsi és el lloc de transmissió entre dues cèl·lules que interactuen	X	
Les neurones poden ser sensorials o motores	X	
Les endorfines són substàncies generades pel cos que redueixen el dolor, la tensió nerviosa i aporten sensació de calma i serenitat	X	
El sistema nerviós perifèric (SNP) està format per l'encèfal i la medulla espinal		X
L'hemisferi esquerre del cervell és el responsable de les habilitats espacials, creatives, musicals i artístiques		X
L'amígdala és la part del sistema límbic directament relacionada amb les emocions	X	
La meningitis és un trastorn cerebral produït per una lesió a l'àrea de Broca		X
Els reflexos són respostes motrius innates, automàtiques i involuntàries causades per una estimulació sensitiva específica	X	

Adjudiqueu 0,2 punts per cada resposta correcta.

3. Relacioneu les escoles psicològiques principals amb l'enunciat que postulen i els autors que les representen. Empleneu les caselles de sota amb el número i la lletra minúscula corresponents a cada escola psicològica.

[2 punts]

<i>Escoles psicològiques</i>	<i>Enunciats</i>	<i>Autors</i>
A. Psicologia humanista	1. La psicoteràpia permet a les persones que pateixen afrontar la vida d'una manera més productiva i satisfactòria	a. Jean Piaget, Noam Chomsky
B. Psicologia experimental	2. Els psicòlegs estan interessats en el comportament sa i en el patològic	b. John Broadus Watson, Burrhus Frederic Skinner, Albert Bandura
C. Psicoanàlisi	3. La tasca de l'ésser humà en aquesta vida és assolir l'autorealització	c. Wilhelm Wundt, Charles Darwin, Francis Galton
D. Conductisme	4. El control i la predicció de la conducta humana s'han d'estudiar mitjançant l'experimentació	d. Sigmund Freud, Carl Gustav Jung, Alfred Adler
E. Cognitivisme	5. L'aprenentatge per observació és útil per a reduir temors i pors	e. Carl Rogers, Abraham Maslow

A. 3 - e

B. 4 - c

C. 1 - d

D. 5 - b

E. 2 - a

Adjudiqueu 0,2 punts per cada resposta correcta.

4. Definiu cadascun dels termes que apareixen a la columna de l'esquerra i poseu dos exemples de cadascun:

[2 punts]

<i>Terme</i>	<i>Definició</i>	<i>Exemples</i>
Pensament o idea irracional	Pensament que dóna una visió equivocada i distorsionada de la realitat	— Tot em surt malament — Res no funciona — Sóc un estúpid — Sóc culpable i m'han de castigar — Etcètera
Grup de pertinença	Grup a què es pertany voluntàriament i amb els membres del qual s'estableixen vincles afectius molt forts	— Colla d'amics — Clubs esportius — Etcètera
Motivació	És l'impuls que ens mou a actuar d'una manera determinada	— Motivacions intrínseques: sense element de recompensa extern. Per exemple, qualsevol activitat que ens ve de gust fer: una afició, fer esport, llegir, etcètera — Motivacions extrínseques: amb element de recompensa extern. Per exemple, qualsevol activitat que fem perquè hi ha una recompensa: un regal, una lloança, diners, etcètera
Reforç negatiu	Retirada d'un estímul desagradable després d'una conducta positiva que incrementa la probabilitat que l'esmentada conducta es repeteixi	— Resposta oberta consistent a treure quelcom que no agrada. Per exemple, rentar els plats, baixar les escombraries, fer el llit, etcètera

Adjudiqueu 0,25 punts per cada resposta correcta.

5. Responen a les qüestions següents:

[2 punts]

a) Anomeneu dos tipus de necessitats segons Abraham Maslow.

Necessitats d'autorealització, necessitats d'estima, necessitats de filiació, necessitats de seguretat, necessitats bàsiques...

b) Esmenteu dos conceptes clau de la teoria de Jean Piaget.

Esquema, adaptació, assimilació, acomodació, equilibri, estadi...

c) Esmenteu dos tipus d'intel·ligència múltiple segons Howard Gardner.

Musical, lingüística, logicomatemàtica, espaciovizual, cinesicocorporal, interpersonal, intrapersonal, naturalista...

d) Anomeneu dos tipus de conflicte segons Kurt Lewin.

— **Conflicte d'aproximació-aproximació.**

— **Conflicte d'evitació-evitació.**

— **Conflicte d'aproximació-evitació.**

— **Doble conflicte d'aproximació-evitació.**

Adjudiqueu 0,5 punts per cada resposta correcta.

SEGONA PART (B2)

De les cinc qüestions següents, escolliu-ne TRES.

1. Marqueu amb una creu quines de les afirmacions següents són vertaderes i quines són falses.
[2 punts]

	<i>Vertadera</i>	<i>Falsa</i>
La principal finalitat de la sociologia és comprendre, interpretar i explicar la realitat social	X	
La llei dels estrats (teològic, metafísic i positiu) va ser formulada per Karl Marx		X
Émile Durkheim era un autor empirista que parlava de dos tipus de societats: les tradicionals i primitives, i les modernes	X	
Dues de les branques de la sociologia general són la sociologia estructural i la sociologia dinàmica	X	
Un dels mètodes de treball quantitativus de la sociologia és l'entrevista		X
Segons el grau de proximitat afectiva, els grups socials poden ser formals o informals		X
Un exogrup o grup aliè és el conjunt de persones percebudes com a diferents o amb valors diferents	X	
La comunicació no verbal utilitza elements de comunicació que no són plenament simbòlics	X	
Els estereotips són els contextos socials que transmeten normes de conducta, valors morals, creences, actituds i hàbits		X
La família, l'escola, les amistats i els mitjans de comunicació són agents socialitzadors	X	

Adjudiqueu 0,2 punts per cada resposta correcta.

2. En el context grupal apareix el concepte de *lideratge*, que es classifica en diferents tipus: *lideratge autoritari*, *lideratge liberal* i *lideratge democràtic*. Relacioneu les característiques següents amb cada tipus de lideratge. Escriviu, en la taula de sota, les lletres que corresponen a cada lideratge.

[2 punts]

- a) Fomenta la participació.
- b) Pren decisions en nom de tot el grup.
- c) Accepta la participació dels components del grup.
- d) Deixa llibertat al grup.
- e) Dóna importància al grup.
- f) Acostuma a donar moltes ordres.
- g) Només aporta informació quan el grup ho demana.
- h) Interacciona poc amb els components del grup.
- i) Crea un ambient que afavoreix la comunicació.
- j) Rebutja la iniciativa dels components del grup.

<i>Lideratge autoritari</i>	<i>Lideratge liberal</i>	<i>Lideratge democràtic</i>
<i>b, f i j</i>	<i>d, g i h</i>	<i>a, c, e i i</i>

Adjudiqueu 0,2 punts per cada resposta correcta.

3. Responen a les qüestions següents:

[2 punts]

- a) Esmenteu dues branques de la sociologia aplicada.

Sociologia política, econòmica, de la cultura i de l'art, de la religió, industrial i del treball, de l'educació, de l'esport, urbana, etcètera.

- b) Anomeneu dos tipus de rols familiars.

Pare, mare, avi, àvia, oncle, tia, fill, filla, nebot, neboda, nét, néta, cosí, cosina, etcètera.

- c) Esmenteu dos agents socialitzadors.

La família, l'escola, les amistats (grup d'iguals), els mitjans de comunicació, etcètera.

- d) Anomeneu dos autors representatius de l'Escola de Frankfurt.

Max Horkheimer, Theodor W. Adorno, Herbert Marcuse, Jürgen Habermas.

Adjudiqueu 0,5 punts per cada resposta correcta.

4. Empleneu els espais buits de les frases de sota amb els termes següents:

[2 punts]

- actituds
- conformitat
- creences
- família
- història de vida
- prejudici
- pressió social
- rol

El **rol** es defineix com un conjunt de pautes de comportament i **actituds** que té associat cada paper social o estatus.

La **història de vida** consisteix en la recollecció d'informació sobre persones per mitjà de relats, de les cartes que van escriure, etcètera.

S'entén per **conformitat** amb el grup l'adaptació de la conducta o les **creences** dels individus a les normes d'un grup, com a resultat de la **pressió social**, de manera que l'individu acaba comportant-se d'una manera diferent que quan està tot sol.

El **prejudici** és la valoració positiva o negativa preconcebuda d'un individu o de totes les persones que integren un grup social pel simple fet de formar-ne part.

Un grup de persones directament lligades per nexes de consanguinitat, afinitat o adopció s'anomena **família**.

Adjudiqueu 0,25 punts per cada resposta correcta.

5. Llegiu el text següent i responeu a les qüestions plantejades a continuació.

[2 punts]

El llegat de Gandhi, una eina útil per a transformar el món

[...] Qui era Gandhi?

Comprendre Gandhi significa apropar-se al context cultural, polític i social en què va viure: l'Índia britànica del darrer terç del segle XIX i primera meitat del segle XX; una Índia ancestral, plena d'història; però també incorporada, pel caràcter de colònia preferent de l'Imperi britànic, al món modern dels segles esmentats. Gandhi ultrapassa el seu univers específic i esdevé un exemple viu, personal i paradigmàtic del diàleg amb el món occidental i amb diversos dels corrents culturals i polítics que se'n deriven.

Mohandas Karamchand Gandhi va néixer el 2 d'octubre de 1869 a Porbandar, un poble banyat per l'oceà Índic, a la península de Kathiawar. Era el fill petit d'una família que, en termes occidentals, considerariem de classe mitjana. El seu pare ocupà diversos càrrecs polítics per a l'estat de Gujarat i era un home influent. Però la societat índia estava molt marcada per la pertinença a la casta. L'estructura social de l'hinduisme es dividia en quatre castes subdividides en milers de subcastes. Les quatre bàsiques eren, per ordre de consideració:

- Els braman (la casta sacerdotal).
- Els ksatriya (la casta guerrera).
- Els vaisya (comerciants, professions liberals...).
- Els sudra (treballadors manuals, la casta més baixa en el sistema hindú).

Per sota de totes aquestes hi havia els intocables o dàlits, considerats «impurs» sense casta, amb els quals ningú no es podia barrejar; els intocables estaven condemnats a les pitjors feines i vivien en barris depauperats, separats dels hindús de casta.

La família de Gandhi pertanyia a la casta dels vaisya, subcasta dels bania. La seva mare era una devota jainista que influí en molts aspectes sobre Mohandas. Alguns preceptes bàsics del jainisme acompanyaren Gandhi al llarg de la seva vida i en el procés d'elaboració de la seva filosofia política, com els conceptes d'*ahimsa* (abstenir-se de fer mal) i *satya* (veritat); així com la desafecció per les possessions materials i el concepte de *brahmacharya* (o autodomini), que Gandhi aplicà anys més tard també a l'autocontrol de la seva sexualitat. També el dejuni formava part de la pràctica habitual dels jainistes i Gandhi el contemplà sovint en la seva mare. Com tants d'altres nois i noies indis de l'època, Gandhi fou casat als tretze anys, amb Kasturba, amb qui visqué fins a la mort d'ella, el 1942.

Als dinou anys Gandhi anà a Londres a estudiar dret, on passà tres anys i obtingué el títol d'advocat. Aquesta experiència li comportà un contacte de primera mà amb la cultura i la societat britàniques i la civilització europea. Però Gandhi aprofità també per a contactar amb cercles vegetarians, cristians amb inquietuds socials, membres de la societat teosòfica... També hi llegí el Nou Testament i, per primera vegada, el *Bhagavad-Gita*, llibre que l'influí d'una manera important.

Quan retornà a l'Índia, convertit en advocat, tingué alguna mala experiència en l'exercici de la nova professió i l'atzar el portà a Sud-àfrica a resoldre un plet d'un comerciant gujarati musulmà establert a Natal. Però allà experimentà la discriminació que vivien els milers d'indis que hi treballaven i aquesta experiència marcà definitivament la seva vida. Gandhi decidí quedar-s'hi per a organitzar la lluita dels indis contra aquesta discriminació. El que semblava que havia de ser un període de temps no gaire llarg, es convertí en una estada de vint-i-un anys. Aquesta experiència fou decisiva, perquè a Sud-àfrica elaborà i experimentà les eines fonamentals de la seva lluita política i es forjà ell mateix com a líder. Gandhi organitzà els indis a Sud-àfrica, fent-los prescindir de les diferències de casta i de religió i instaurant com a mètode la veritat i la no-violència des de bon començament. La lluita s'anà radicalitzant i el 1906 sorgiren els conceptes bàsics del mètode gandhià: la *satyagraha* (aferrar-se a la veritat, a la causa justa), l'*ahimsa* (no-violència) i la desobediència civil de masses. Entre els anys 1903 i 1904 fundà l'òrgan de premsa *Indian Opinion*. S'organitzaren actes de desobediència radical (marxes, vagues, cremes de certificats), però sempre no violents.

Adaptació feta a partir d'un text del blog d'Artur DOMINGO I BARNILS.

«El llegat de Gandhi, una eina útil per a transformar el món».

Filopontos [en línia] (3 maig 2013)

a) Anomeneu dues característiques de la societat índia que apareixen en el text.

- Societat marcada per la pertinença a la casta.
- Estructura social hinduista dividida en quatre castes bàsiques.

b) Esmenteu dos aspectes característics del jainisme.

- Abstenir-se de fer mal (*ahimsa*).
- Desposseïció de béns materials.
- Autodomini (*brahmacharya*).
- Dejuni.

c) Per quina raó Gandhi decideix quedar-se a Sud-àfrica? Què hi fa allà?

A Sud-àfrica, Gandhi experimentà la discriminació que vivien els milers d'indis que hi treballaven i aquesta experiència marcà definitivament la seva vida. Gandhi decidí quedar-s'hi per a organitzar la lluita dels indis contra aquesta discriminació.

d) Quins són els conceptes bàsics del mètode gandhià? Anomeneu-los i expliqueu-los.

- La *satyagraha* (aferrar-se a la veritat, a la causa justa).
- L'*ahimsa* (no-violència).
- La desobediència civil de masses.

Adjudiqueu 0,25 punts per cada resposta correcta.

Institut
d'Estudis
Catalans

L'Institut d'Estudis Catalans ha tingut cura de la correcció lingüística i de l'edició d'aquesta prova d'accés